

A Szerzői Jogi Szakértő Testület szakvéleményei

A szakvélemény címe: **Számítógépi program jogi védelme**

Ügyszám: **SZJSZT -18/14.**

A szakvélemény szövege

A bíróság által feltett kérdések:

1. Hasonlítsa össze a felperes részére az alperes által kifejlesztett 2001-es Szoftver1 és az alperes által kifejlesztett Szoftver2 programot és ennek alapján adjon választ arra, hogy a későbbi Szoftver2 a Szoftver1 programmal azonos-e vagy annak átdolgozása.

Válaszát részletesen indokolja és a vizsgálat módszerét részletesen ismertesse. A kérdés megválaszolása során legyen figyelemmel arra, hogy a két program rendeltetése azonos, így a csak ezen túlmutató hasonlóságot értékelje.

2. Amennyiben az átadott programokból megállapítható, akkor adja meg, hogy a felperes és az alperes mikori állapotú (mikor elkészített) programokat adtak át a szakértő részére.
3. Amennyiben a rendelkezésre álló adatok alapján nem lehetséges az 1) kérdés megválaszolása, akkor részletesen fejtse ki ennek indokát.

Az eljáró tanács szakértői véleménye:

Tekintettel arra, hogy a Szerzői Jogi Szakértő Testület szervezetéről és működéséről szóló 156/1999. (XI. 3.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R.) 8. § (1) bekezdése szerint „a Szakértő Testület nevében az eljáró tanács a feltett kérdések és a benyújtott iratok alapján alakítja ki a szakértői véleményt, a tények megállapítására nem végez külön bizonyítást (...)”, az eljáró tanács a megkeresés, illetve a megkereséshez csatolt dokumentumok, továbbá a peres felek által rendelkezésre bocsátott adatok alapján hozta meg szakvéleményét.

Ad 1) Tekintettel továbbá arra, hogy az eljáró tanács számára átadott iratok bizonyosága szerint a peres felek, továbbá a Tisztelt Törvényszék által felkért igazságügyi informatikai szakértők között hosszas levelezés volt folyamatban arról, hogy a szakértői vizsgálat céljából az Alperes milyen adatokat volt köteles átadni, az eljáró tanács az alábbiak szerint rögzíti a számára átadott, a vizsgálata során értékelt, a peres dokumentumok körébe nem tartozó információk körét.

Sorszám	Kitől származik	Az adat jellege	Megjegyzés
1.	Felperes	Szoftver1 C++ nyelven írt forráskódja és adatbázisa	Forrás kód adatbázissal
2.	Alperes	Szoftver2	A vizsgálatra átadott kód a forráskód

		gépi assembly kódja	reprodukciójára, ebből következően a vizsgálat elvégzésére nem alkalmas
3.	Alperes	Szoftver2 C++ nyelven írt forráskódja	Forráskód, adatbázis nélkül.

Az eljáró tanács vizsgálatát nehezítette, hogy Alperes a Szoftver2-t a hozzá tartozó adatbázis nélkül adta át az eljáró tanácsnak, amelynek következményeként az eljáró tanács kizárólag a forráskódban található hivatkozásokból (például tábla és mezőnevekből) vonhatott le az adatbázisra vonatkozó következtetéseket.

A vizsgálatot ugyancsak nehezítette, hogy a peres felek által átadott forráskódok a gépi kódra való fordításra, illetve ezt követően futtatásra csak a programok teljes struktúrájának ismeretében lett volna elvégezhető, ez azonban a szakértői munka kereteit meghaladta. Az megállapítható volt ugyanakkor, hogy a programok egyes moduljainak gépi kódra való fordítását szintaktikai hiba nem akadályozta.

A fentiek előrebocsátását követően az eljáró tanács – a kirendelő végzéssel egyező módon – megállapította, hogy mind a Szoftver1, mind pedig a Szoftver2 humán labordiagnosztikai feladatokat lát el. A két program által elérhetővé tett funkciók nagyfokú hasonlóságot mutatnak.

A két program esetében a forráskódot tartalmazó fájlok elnevezése ritkán azonos, gyakrabban nagymértékben hasonló, az érintett fájlok jellemzően azonos funkciót valósítanak meg.

Az eljáró tanács ezt követően azt vizsgálta meg, hogy levonható-e szerzői jogi következtetés önmagából abból a tényből, hogy két számítógépi programalkotás hasonló, vagy azonos funkcionalitással rendelkezik. Az eljáró tanács e körben elsősorban az Európai Bíróság SAS Institute Inc. kontra World Programming Ltd. (C-406/10) számú ítéletére kíván hivatkozni, mely kimondta, hogy *„a számítógépi programok jogi védelméről szóló, 1991. május 14-i 91/250/EGK* tanácsi irányelv 1. cikkének (2) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy sem a számítógépi program funkcionalitása, sem a számítógépi program keretében a program bizonyos funkcióinak a használata céljából alkalmazott programnyelv és adatfájlformátum nem minősül e program kifejezési formájának, és ekként nem részesül ezen irányelv értelmében a számítógépi programok szerzői jogi védelmében”*.

A hivatkozott alapügy felperese a SAS Institute Inc. volt, amely a világ egyik legnagyobb analitikai szoftvereket gyártó vállalata, alperese pedig a World Programming Ltd, amely egy olyan programot hozott létre, amely a SAS Inc. szoftvere által megvalósított funkciókat másolta le. Az alapügy során a SAS Inc. arra tett kísérletet, hogy saját szoftverének funkcionalitására a kiterjessze a szerzői jogi védelmet és ezzel megakadályozza a World Programming Ltd. konkurens termékének piacra lépését. Az EuB ítéletében abból indult ki, hogy a Szoftver irányelv célja a számítógépi programalkotások kifejezési formáinak védelme volt. Ilyen védett kifejezési formaként az EuB a szoftver azon megjelenítési formáit azonosította, amelyeknek többszörözése magának a szoftvernek a többszörözését eredményezi. Az EuB álláspontja szerint önmagában egy szoftver funkcionalitásának többszörözése nem eredményezi magának a programnak a másolását, elsősorban azért, mivel

* Az ítéletben hivatkozott szoftver irányelv kodifikált változata: Az Európai Parlament és a Tanács 2009/24/EK irányelve (2009. április 23.) a számítógépi programok jogi védelméről. A kodifikált változat a hivatkozott változathoz képest érdemi eltérést nem tartalmaz.

adott funkcionalitás több módon is kivitelezhető az alkotási folyamán.

Az SZJSZT egységes gyakorlata az EuB álláspontját követi. E szerint, egy program önálló szerzői jogi védelmét nem zárja ki önmagában az a körülmény, hogy az általa megvalósított funkciók hasonlóak, vagy esetleg teljesen azonosak egy másik szoftver által biztosított funkciókkal. Különösen igaz ez azokban az esetekben, amikor a szerző (programfejlesztő) alkotási szabadságát jogszabályok, szakmai normák, hatósági előírások korlátozzák. Nyilvánvalóan ebbe a körbe tartoznak a banki és egészségügyi programok, illetve minden olyan tevékenység támogatására kialakított szoftver, amely fokozott állami felügyelet alatt áll. A gondolatot folytatva: az önálló szerzői jogi oltalomhoz csupán az szükséges, hogy – akár egy másik programhoz hasonló, vagy azonos szoftveres funkciók megvalósításával – egyéni, eredeti alkotás jöjjön létre.

A fentieket követően az eljáró tanács megvizsgálta a forrásállományok ún. header fájljait is. A C++ programozási nyelvben a forrásállományok helyes összekapcsolásához header fájlokat alkalmaznak, amelyek ún. osztályokat és függvényeket tartalmaznak. A megoldás előnye, hogy ezek segítségével például a függvényeket csak egy helyen szükséges eltárolni, majd azokat az ún. include parancs segítségével lehet a forráskód különböző részeihez kötni. Ezekben a header fájlokban valósítják meg az osztályokat, amelyek lényegében az adatszerkezetek leképezését jelentik a forráskódba, kiegészítve függvényekkel, metódusokkal, amelyek ezen adatokkal végezhetnek különböző műveleteket. A header fájl vizsgálatánál az volt megállapítható, hogy a két program nem azonos adatszerkezetet használ, de funkciójukból kifolyólag vannak bennük azonos részek.

Az eljáró tanács megvizsgálta a két program adattárolási megoldását is. Az eljáró tanács e körben elsősorban a Szoftver1 SQL parancsait tartalmazó sql fájlt, illetve az ahhoz kapcsolt szöveges fájlt vizsgálta, amelyben megtalálható volt az adatbázis dokumentációja. A rendelkezésre bocsátott adatok alapján a Szoftver1 adatbázis szerkezete teljes körűen rekonstruálható volt.

Ezzel szemben a Szoftver2 forráskódja nem tartalmazza az adatbázis előállításához használt SQL nyelven íródott forrásfájlt, így az adatszerkezet nem volt teljes körűen helyreállítható. Az ugyanakkor ezzel együtt megállapítható volt, hogy a Szoftver2-ben alkalmazott táblanevek a Szoftver1-ben egy-egy kivétellel nem voltak azonos formában fellelhetőek. Az eljáró tanács azt is észlelte, hogy a két program *hasonló* táblanevekkel gyakrabban operál (pl. „Tipusok” vs. „Tipus”) e körülményből azonban szerzői jogi következtetés nem vonható le. Az is rögzíthető volt, hogy a két program egyes, magától értetődő esetekben azonos mezőneveket alkalmaz, a funkciót ennyire követő – vagyis eredeti, egyéni jelleggel nem rendelkező – mezőnevek használatát azonban a szerzői jog nem korlátozza.

A vizsgálat során az eljáró tanács figyelembe vette azt a peres felek által nem vitatott körülményt is, hogy mindkét vizsgált szoftvert azonos személy alkotta. Ebből egyenesen következik, hogy a két szoftver esetén tapasztalt programozási stílus azonos. A programozási stílus épp úgy jellemzi a program szerzőjét, ahogyan egy festőt az ecsetkezelés módja, egy prózáírót a történetvezetés technikája, vagy egy fényképészt a fény használatának jellege. A számítógépi programok esetén a stílusból gyakorta magába foglalja például a függvények, osztályok, fájlok elnevezése során alkalmazott és állandósult névadási szokásokat, az adatbázis felépítésének azonos jellegét, az alkalmazott képernyők hasonló rendszerét. Önmagában azonban az a tény, hogy egy szoftverfejlesztő egy alkotására vonatkozó vagyoni jogait átruházta egy másik személyre, nem eredményezheti azt, hogy az átruházást követően

kialakult alkotási szokásait, programozói stílusát ne követhetné szabadon. Egy ilyen következtetés nyilvánvalóan ellentétes lenne a szerzői jog céljaival. A vagyoni jogok átruházásából mindössze az következhet, hogy az alkotó – erre vonatkozó szerződéses rendelkezés hiányában – még saját alkotását sem másolhatja le szolgai módon. Jelen ügyben azonban az eljáró tanács álláspontja szerint erről nincsen szó.

Az eljáró tanács megtekintette a Szoftver2 forráskódját, és ennek kapcsán jelzi, hogy a számára átadott forráskód a programozói munka során természetesen keletkező kiegészítő adatokat (pl. kommentek, tagolás, szerzői megjelölés) teljesen nélkülözi. Erre tekintettel felmerült az eljáró tanácsban, hogy a számára átadott forráskód nem azonos azzal a változattal, ami a programozói munka végén megszületett, hiszen teljesen szokatlan, hogy egy szoftver ennyire steril módon kerüljön eltárolásra.

Az eljáró tanács álláspontja a fentieket követően az, hogy az összevetett forráskódokból és az adatbázisokból kiindulva (a Szoftver2 esetén a fenti következtetések módszerét használva), figyelembe véve a tapasztalt eltérések számát, nem tartható az az érvelés, amely szerint a Szoftver2 programot annak szerzője a Szoftver1 forráskódjának szolgai másolatával hozta volna létre. Az eltérések mind a forráskód logikájában, mind annak felépítésében, továbbá a változók, függvények, osztályok elnevezésében is tetten érhetőek. A két program azonos üzleti logikát valósít meg, a kifejlesztett funkciók nagyrészt átfedik egymást, a forráskód, az adatrétegekben tárolt adatok és az alkalmazott adatszerkezetek azonban eltérőek.

Ahogy arra korábban az eljáró tanács már utalt, a Szoftver2 esetén nem volt lehetőség az ún. grafikus interfész megtekintésére, ennek azonban szerzői jogi relevanciája nincsen. Az eljáró tanács e körben hivatkozni kíván az Európai Bíróság *Bezpečnostní softwarová asociace - Svaz softwarové ochrany kontra Ministerstvo kultury (C-393/09)* számú ügyben hozott ítéletére, amely kimondja, hogy *„a számítógépi program grafikus felhasználói felülete nem minősül a számítógépi programok jogi védelméről szóló, 1991. május 14-i 91/250/EGK tanácsi irányelv 1. cikkének (2) bekezdése értelmében vett, e program bármely formában történő kifejezésének, és ezen irányelv alapján nem részesülhet a számítógépi programok szerzői jogi védelmében”*. Ebből következően a Szoftver1, mint számítógépi programalkotás vagyoni jogait megszerző Felperes vállalkozás jogi még akkor sem sérülnének meg, ha a Szoftver2 azzal teljesen azonos felhasználói felületet alkalmazna.

Az eljáró tanács meg kívánja jegyezni, hogy a vizuális interfész grafikus műként is csak akkor állhat szerzői jogi védelem alatt, ha az egyéni, eredeti jelleggel rendelkezik. Jelen ügyben a grafikus felülettel kapcsolatban szerzői jogi jogsértés csak akkor lenne megállapítható, ha a Szoftver1 vizuális megjelenítése grafikai műként szerzői jogi oltalmat élvezne, azt továbbá a Szoftver2 programban engedély nélkül hasznosították volna. Mivel azonban a keresetlevél alapján a Szoftver1 vagyoni jogaival rendelkező felperes a vizuális megjelenítéssel, mint grafikus művel kapcsolatos igényt nem kívánt érvényesíteni, ezért az eljáró tanács e körben további vizsgálatot nem végzett.

Ad 2) Az eljáró tanács megvizsgálta a számára átadott programokat abból a szempontból, hogy megállapítható-e annak keletkezési ideje. Az átadott adatok és fájlok alapján a programok keletkezési ideje egyértelműen nem állapítható meg, az ugyanakkor alappal valószínűsíthető, hogy az eljáró tanács számára a felperesi Szoftver1 2001-es állapota, az alperesi Szoftver2-nek pedig 2013-as, vagy azt követően keletkezett állapota került átadásra. Az eljáró tanács jelzi, hogy jelen pont szerinti válaszának megadása során – a dokumentumokon túl – kizárólag a számára átadott fájlokban tárolt időpontot vehette alapul,

ez az adat azonban nyom nélkül módosítható különböző programokkal.

Ad 3) Tekintettel arra, hogy a per tárgyává tett szoftverek a szerzői jogi következtetések levonásához szükséges mélységben összevethetőek voltak, ennek eredményét, továbbá az eljáró tanács a Tisztelt Törvényszék első kérdésére adott válaszában rögzítette, a harmadik kérdés megválaszolására már nincsen szükség.

Budapest, 2014. december 9.

Dr. Rozgonyi Krisztina
a tanács elnöke

Dr. Békés Gergely
a tanács előadó tagja

Karácsony József
a tanács szavazó tagja